

Vet in het bloed

Hyperlipaemie, ook wel 'vet in het bloed' of 'dieetziekte' genoemd, is een aandoening die vrij veel voorkomt bij Shetlandpony's. Vooral drachtige merries zijn er gevoelig voor. Pony's die de ziekte hebben teren te hard in op hun vetreserves, waardoor hun vetstofwisseling ernstig verstoord raakt. In de meeste gevallen moet de patiënt hyperlipaemie met de dood bekopen. De beste remedie? Voorkomen dat je pony deze beruchte aandoening krijgt!

'Dieetziekte' komt met name voor bij pony's die in een zeer rijke weide lopen en daardoor te dik zijn geworden. Als gevolg van het te hoge vetaanbod raakt de vetstofwisseling van de pony ontregeld. Zo'n verstoring van de vetstofwisseling kan ook optreden bij (dikke) pony's die plotseling minder te eten krijgen. Doordat de eigenaar ze met de beste bedoelingen voor de keuring op een streng dieet heeft gezet bijvoorbeeld of door plotselinge sneeuwval. Ook neemt het veulen bij een hoogdrachtige merrie soms zoveel buikruimte in beslag, dat zij niet meer genoeg voedsel kan opnemen.

Als een pony onvoldoende voedingsstoffen binnenkrijgt, gaat hij interen op zijn of haar eigen vetreserves. Daardoor kunnen er problemen ontstaan met de vetstofwisseling. Het vetgehalte in het bloed wordt te hoog, terwijl het bloedsuikergehalte juist te laag is. Het teveel aan vet in het bloed en in de lever maakt de pony ziek. Omdat hij zich beroerd voelt wil de pony niet meer eten, spreekt nog meer vetreserves aan en belandt zo in een vicieuze cirkel.

Pony's die lijden aan hyperlipaemie zijn sloom en lusteloos, maar hebben meestal geen koorts. Ze willen niet meer eten en staan zomaar wat te knoeien bij de drinkbak zonder echt te drinken. Dat is gevaarlijk, want door het niet meer eten en drinken wordt de pony alleen maar zieker.

Wanneer een pony stopt met eten en drinken zonder duidelijke reden is het dan ook verstandig om meteen de dierenarts te bellen. Hyperlipaemie is namelijk dodelijk als er niet snel wordt ingegrepen. Om de diagnose te kunnen stellen neemt de dierenarts een buisje bloed af. Als de pony inderdaad lijdt aan hyperlipaemie zal er al snel een dikke laag vet op het bloed drijven. Om de vetstofwisseling weer op orde te krijgen is het in de eerste plaats zaak de pony weer aan het eten te krijgen. De dierenarts zal proberen de afbraak van vet uit de vetreserves te stoppen door de pony met een maagsonde vloeibaar voedsel te geven en het vetgehalte in het bloed omlaag te brengen met behulp van medicijnen, maar de prognose is ongunstig. Slechts in een aantal gevallen lukt het om de stofwisseling te normaliseren en de eetlust van de patiënt weer terug te krijgen. Bij drachtige pony's kan de veterinaire er soms voor kiezen om het veulen te aborteren om het leven van de merrie te redden.

Hoe voorkom je hyperlipaemie?

-Houd de voeding van de pony's goed in de gaten, vooral 's winters en wanneer ze drachtig zijn. Het is belangrijk om de dieren niet te veel, maar ook zeker niet te weinig te voeren. Wanneer je 'dicht bij de natuur voert', zoals Reinanda Haverkamp dat zo doeltreffend verwoordde in het septembernummer van de Shetlander van vorig jaar, voer je ook veilig.

-Pony's die de neiging hebben om zich vol te vreten met gras, kun je een graasmasker omdoen. Hiermee kan de pony wel grazen, maar hij krijgt veel minder gras binnen. Ook kun je de graastijd beperken tot een aantal uren per dag, of kiezen voor stripbegrazing.

-Controleer regelmatig de pony's ook daadwerkelijk eten en drinken.

-Zorg voor een goede wormbestrijding; acute worminfecties kunnen net dat ene zetje geven waardoor het met de voedselopname en de vetstofwisseling de verkeerde kant op gaat.

-Laat een dikke pony heel geleidelijk afvallen. Minder ruwvoer geven tijdens het afvallen is geen goede optie; ruwvoer zorgt voor een gezonde spijsvertering en voorkomt maagzweren, verveling en stalondeugden. Wel kun je energiearm ruwvoer verstrekken in plaats van kuilgras, zoals stengelig hooi en af en toe een plak stro. Om ervoor te zorgen dat de pony die op dieet is toch voldoende vitaminen en mineralen binnenkrijgt kun je hem (in overleg met je dierenarts) een voedingssupplement geven.

-Zorg voor voldoende beweging, maar overdrijf niet: de training moet wel passen bij de conditie van de pony. Het plotseling al te fanatiek gaan trainen van een dikke pony die niet of nauwelijks gewend is om te werken kan juist hyperlipaemie tot gevolg hebben.

-Een drachtige merrie kun je beter helemaal niet laten afvallen. Het is slimmer om ervoor te zorgen dat de merrie al vóór de drachtigheid een gezond gewicht heeft. Vanaf de negende maand van de dracht tot en met de vierde maand van de lactatieperiode moet een merrie die te zwaar is op dezelfde manier gevoerd worden als een drachtige merrie die goed op gewicht is.

Wanneer is je pony te dik?

Bij Shetlanders is het beoordelen van het gewicht niet altijd even gemakkelijk. Ze hebben immers een dikke vacht en zijn van nature vaak wat buikig. Een pony is te dik zodra de ribben niet meer te voelen zijn met de vlakke hand en wanneer er zich vet ophoopt op de hals en op de achterhand. Vooral de nek voelt dan door vetafzetting vaak dik en hard aan. De heupbeenuitsteeksels moeten nog wel zichtbaar zijn, maar ze mogen niet heel ver uitsteken.

Overgewicht bij pony's kan niet alleen leiden tot hyperlipaemie, maar ook tot andere gezondheidsproblemen. Zo kan de pony stijf worden, al dan niet door gewrichtsproblemen, kortademig zijn en minder goed kunnen bewegen. Ook insulineresistentie (suikerziekte), hoefbevangenheid, hart- of longproblemen en problemen met de voortplanting kunnen het gevolg zijn van overgewicht. Te dikke pony's hebben bovendien een grotere kans op het krijgen van tumoren.